

Lengyel Gábor-életútinterjú

Készítette: Csorba Zoltán

A beszélgetés időpontja és helyszíne: 2024. szeptember 14., Szabadka
Szerkesztett, tömörített, kiegészített, lábjegyzetelt változat.

Csorba Zoltán:

Zenész leszek! – mikor született meg benned az elhatározás, hogy zenével fogsz foglalkozni?

Lengyel Gábor:

Kisgyerek voltam, nagymamám elvitt a Szabadkai Színházba, a *Csárdáskirálynő* operett előadásra. Odamentem a zenekari árokhoz, és közelről csodáltam a zenészeket.

Csorba Zoltán:

Hány éves voltál akkor?

Lengyel Gábor:

Négyéves körül. De már hét-nyolcéves koromban elkezdtem zenélni.

Csorba Zoltán:

A családban volt zenész?

Lengyel Gábor:

A nagymamámnak egész családja foglalkozott zenével. Ő citerán játszott, sváb citerán. A nagymamának nyolc testvére volt, mindenki zenélt valamilyen hangszeren, az édesapja hegedült. Szüleimnek, édesapámnak, édesanyámnak is jó hallása volt, édesapám kórusban énekelt. Zenei környezetben nőttem fel.

Csorba Zoltán:

Feltételezem, hogy beírtak a zeneiskolába.

Lengyel Gábor:

Kilencéves koromban kezdtem el járni zeneiskolába. De előtte már elkezdtem gitározni, mert a szomszéd gyerek kapott egy gitárt.

Csorba Zoltán:

Zenekart alapítok! Mikor született meg benned ez a szándék?

Lengyel Gábor:

Már az általános iskolában megalakítottuk az első zenekart, Suze mladih krokodila ('Fiatal krokodilok könnyei') néven.

Csorba Zoltán:

Mi készítetett a zenekar alapításra?

Lengyel Gábor:

Ez a zenekar 1964-ben alakult, abban az időben robbantak be az első beategyüttesek, a Beatles,¹ Rolling Stones,² Shadows.³ Hallgattuk a lemezeket, nekem ugyan nem voltak lemezeim, de itt Szabadkán a jómódú Rakić testvéreknél meg tudtuk hallgatni a legújabb számokat, a zenekarom dobosa rokoni kapcsolatban állt velük. Már az 1960-as évek közepe táján Belgrádban megjelent egy zenei szaklap, a *Džuboks*,⁴ ami nemcsak színes fotókat, írásokat tartalmazott, hanem minden számhoz mellékeltek egy műanyagon nyomtatott lemezt is, valamelyik világszlágerrel. Ezeket a számokat „szedtük le” és játszottuk az együttesben.

Csorba Zoltán:

Teljes felállású volt az együttes, basszusgitárral, dobokkal?

Lengyel Gábor:

Igen, az erősítőket pedig készítettük.

Csorba Zoltán:

Gitárosként kezdted, a zeneiskolában mit tanultál?

Lengyel Gábor:

Gordonkát. A következő zenekart a középiskolában alapítottuk Entuzijasti ('Lelkesek') néven, itt már villanygitáron játszottam. Én voltam a szólógitáros!

Csorba Zoltán:

Az 1960-as években Szabadka egy jelentős központja volt a beatzenének, az együttesek gomba módra szaporodtak. Közülük a legismertebb az Orfeji⁵ volt, ők nemcsak Szabadkán, hanem más városokban, sőt Lengyelországban is felléptek. Hasonlóan sikeresnek számított az Apači⁶ zenekar is.

¹ A Beatles 1960-ban Liverpoolban alakult együttes, a popzene legismertebb, legnagyobb hatású zenekara. A XX. század legsikeresebb formációja, több mint egymilliárd lemezt adtak el világszerte. A zenekar tagjai 1970-ben jelentették be a Beatles feloszlását.

² A Rolling Stones 1962-ben alakult brit zenekar, a világ legrégebb óta működő, sokak szerint a legjobb rock and roll együttese. Hatásuk a pop-rock zenére hasonló, mint a Beatles együttesé.

³ A Shadows 1958-ban alakult brit gitárzenekar. Hatásuk óriási volt a beatzene kialakulásában és a gitárzenekarok megalapításában. Az Európa-szerte gomba módra szaporodó beategyüttesek nagy része az 1960-as évek elején játszott Shadows-szerzeményeket.

⁴ A *Džuboks* magazin az első kelet-európai rockszaklap. Első száma 1966. május 3-án jelent meg a belgrádi Duga kiadóháza *Filmski svet* ('Filmvilág1) mellékleteként. A címlapján a Rolling Stones együttes színes fotója szerepelt, a lapot 100.000 példányban nyomtatták, három nap alatt elkelt. Alapító főszerkesztője a Belgrádi Rádió közkedvelt *Veče uz radio* ('Este, rádió mellett') hétfő esti könnyűzenei műsorának szerkesztője, műsorvezetője Nikola Karaklajic (1926–2008), nemzetközi sakkmeister volt, aki sakkturnákra való utazásai során gyűjtötte be a külföldön megjelenő könnyűzenei szaklapokat. A *Filmski svet*től önállósult színes magazin az elején havonta, majd kéthetente jelent meg, kisebb megszakításokkal 1986-ig.

⁵ Az Orfeji 1963-ban Szabadkán alakult öttagú gitárzenekar.

⁶ Az Apači ('apacsok') 1963-ban alakult szabadkai együttes.

Az Apači dobosa Kikić Ivan nemrégiben megjelentetett egy könyvet, ahol leírta, hogy Hamburgban ugyanott játszott, abban a klubban, ahol a Beatles együttes kezdte pályafutását. Szabadkán több helyen voltak táncok, fellépések, eljártam ezekre a helyekre, hallgattam a zenekarokat. Emlékszem, hogy Mihajlo Kovač⁷ a Pátia szállóban szaxofonozott, délutáni, ötórai teázás mellé.

Csorba Zoltán:

Mihajlo Kovač az Omladina szabadkai ifjúsági fesztiválon⁸ 1970-ben a *Padao je sneg* ('Havazott') című számmal a közönség első díját nyerte le. Ez volt a te első nagy sikered?

Lengyel Gábor:

Igen. Mihajlo Kovač bátyja, Kornelije Kovač⁹ sokkal ismertebb volt, apjuk, Józsi bácsi¹⁰ pedig a színház zenekarát vezette, nála tanultam gitározni. Kornelijét ott ismertem

⁷ Mihajlo Kovač (Szabadka, 1946) zenész családban nőtt fel, a szabadkai Omladina ifjúsági fesztiválon 1967-ben a *Neću takvu ljubav* ('Nem ilyen szerelmet akarok') szerzeményével, amit Seka Kojadinovic énekesnő adott elő, I. díjat nyert. Kovač énekesként más zeneszerző dalát énekelte. A következő években hol előadóként, hol zeneszerzőként jelentkezett a fesztiválon. 1970-ben Lengyel Gábor dalával a közönség díját nyerte le. A zágrábi egyetemen politikai tudományokból diplomázott, egyetemi évei alatt még szaxofonozott, majd az újságírást választotta hivatásul. A belgrádi *Politika* napilapban, majd a Belgrádi TV-nél dolgozott, később politikai vizekre evezett, 1994 és 2000 között az Egyesült Nemzetek Szervezetében dolgozott, 2001 és 2007 között az akkori Jugoszláv Szövetségi Köztársaság bécsi nagykövete volt.

⁸ Az Omladina szabadkai ifjúsági fesztivált Mihajlo és Kornelije édesapja, Josip Kovač kezdeményezésére alapították, fiatal zeneszerzők, szövegírók, énekesek, zenészek érvényesülését segítve. Az első fesztivált 1961. december 6-án tartották meg Szabadkán. A zenei rendezvény az egykori Jugoszlávia egyik legnevesebb fesztiváljává nőtte ki magát, számos fiatal zenész előadó az exjugoszláv térségből ezen a fesztiválon vált ismertté. Az 1990. május 26-án megtartott, sorrendben harmincadik fesztiválról rövidesen kiderült, hogy az utolsó volt. Főleg anyagi okok miatt szűnt meg.

⁹ Kornelije Kovač (Kovács Kornél) 1942-ben született Nišben (mert születésekor édesapja akkor a Nis melletti gyógyfürdőben szalonzenekarban játszott), de Szabadkán nőtt fel, ismert és megbecsült zenész család sarjaként. Az édesapja által alapított Omladina Ifjúsági Fesztiválon 1961-ben és 1962-ben első díjat nyert, majd későbbi zeneszerzői pályafutása alatt még számos jugoszláv fesztiválon aratott sikert. Kornelije Kovač a Sarajevói Zeneakadémián diplomázott, a helyi Indexi együttes orgonistájaként és zeneszerzőjeként országos hírnévre tett szert, 1968-ban Belgrádban megalapította a saját, Kornij grupa nevű, progresszívrockot játszó együttesét. Később a jugoszláv könnyűzenei és rockzenei élvonal előadónak írt slágereket. A volt jugoszláv térség egyik legsikeresebb és legelismertebb zeneszerzőjének számít. 2022. szeptember 13-án hunyt el a Covid pandémia következtében.

¹⁰ Josip Kovač (1916–1995) Kovács József néven született az akkor még Magyarországhoz tartozó Szabadkán. Zenei tanulmányokat végzett, és a két világháború között nem csak komolyzenével, hanem dzsesszrel is foglalkozott, ő alapította meg Szabadka első szalonzenekarát. A II. világháború kitörése a szerbiai Nisben érte, ahol a Niska banja gyógyfürdőben játszott szalonzenekarával. Ott ismerte meg szerb feleségét, és ott született fia, akinek édesapja, a Szabadkai Opera egykori karnagyának tiszteletére a Kornél nevet adta, de a nevet Nisben Kornelijeként anyakönyvezték. A hírhedt bori gyűjtőtáborba internálták, majd szabadulása után visszatért családjával Szabadkára. A város zenei életének kiemelkedő személyisége volt, hegedült a Szabadkai Filharmóniában, tanított a zeneiskolában, és zenét szerzett. Hét hangszeren játszott (hegedű, zongora, harmonika, trombita, gitár, nagybőgő és hawaii gitár). Ő kezdeményezte az Omladina szabadkai Ifjúsági Fesztivál létrehozását, állítólag azért, mert a Belgrádi Fesztivál elutasította a tizenéves Kornelijé fia szerzeményét, ezért úgy vélte, hogy jó lenne egy olyan fesztivál, ami lehetőséget

meg, amikor éppen itthon járt, mert egyébként Szarajevóban tartózkodott, az ottani Zeneakadémián tanult.

Csorba Zoltán:

Kornelije hatására iratkoztál te is a Szarajevói Zeneakadémiára?

Lengyel Gábor:

Nem. Ez egészen véletlenül történt. Akkoriban élsportoló voltam, a belgrádi Partizán atlétikusa. A jugoszláv válogatott 4x100 méteres stafétájában futottam, a mai napig jugoszláv-szerb rekordnak számít a négyesünk által elért 39,7 másodperces eredményt. Az én legjobb eredményem 100 méteren 10,3 másodperc volt. Ez 1971-ben történt, készültünk az 1972-es olimpiai játékokra, de akkor az edzőtáborban ínszakadást szenvedtem.

Csorba Zoltán:

Párhuzamosan sportoltál és zenéltél?

Lengyel Gábor:

Amikor elkezdtem komolyan sportolni, akkor abbahagytam a zenélést, mert a kettő nem ment együtt. Átköltöztem Belgrádba, beiratkoztam a Turisztikai Főiskolára, de csak azért, hogy ne vigyenek el katonának. Amikor megsérültem visszatértem a zenéhez, és jelentkeztem a Belgrádi Zeneakadémián. De nem vettek fel, azt mondták, hogy nem tökéletes a hallásom. Ezzel utasították el Kornelijét is, akkor ment el Szarajevóba. Közben nem a hallásunkkal volt gond, hanem a belgrádiakat részesítették előnyben az akadémián. Teljesen magam alatt voltam, megsérültem, az Akadémiára nem vettek fel. Ekkor felhívtam a szabadkai nagyon jó barátomat, Horváth Karcsit, akinek az esküvői komája voltam, és aki egy kitűnő hegedűs, a szarajevói akadémián tanult, és megkérdeztem tőle be tudnék-e ott iratkozni. Azt válaszolta, hogy igyekezzek, mert lejár a felvételi időszak. Elutaztam hozzá, nála laktam, jelentkeztem a felvételi vizsgára, a legjobb osztályzattal vettek fel.

Csorba Zoltán:

Gordonka szakra?

Lengyel Gábor:

Nem. Zeneelmélet szakra.

Csorba Zoltán:

Szarajevó, különösen abban az időben a multietnikus és multikulturális közegével Jugoszlávia egyik legizgalmasabb városának számított. Hogy találtad fel magad?

Lengyel Gábor:

Nekem nagyon bejött Szarajevó, a mai napig imádom. Nagyon jól éreztem magam. Akkoriban nem számított és senki sem kérdezte, ki a muzulmán, ki a horvát, ki a szerb.

nyújt a kezdő zeneszerzőknek, előadóknak. Kérdemelte Szabadka díszpolgári címét, temetésén 1995. március 5-én zenésztársai a *What a Wonderful World* című örökzölddel, kedvenc dalával búcsúztatták.

Gyorsan feltaláltam magamat, amiben sokat Duško Trifunović¹¹ szarajevói költőnek köszönhetek. Ő segített abban, hogy a Szarajevói TV-ben felvettek zenei szerkesztőnek, a *Na ti* ('Tegeződve') ifjúsági műsorban dolgoztam. Az volt a feladat, hogy különböző témákra hetente meg kellett írni két-három zenei szerzeményt, ezeket adták elő a műsorban a fiatal énekesek, előadók. Ezen hárman, három zeneszerző dolgoztunk. Ekkor felvettem Duško Trifunovićnak, hogyha már ennyi szerzeményt írtam és írok, megismertem fiatal zenészeket, szeretnék alapítani egy saját együttest. Így jött létre a Teška industrija¹² nevű zenekarom.

Ehhez adottak voltak a körülmények, a Skenderija sportközpont¹³ helyiségeket, próbatermeket bocsájtott a fiatal zenekarok részére, hogy legyen hol gyakorolni. Teljesen ingyenesen. Illetve a teremhasználat fejében havonta egyszer vagy kétszer fel kellett lépni, koncertet, táncot kellett adni a Skenderijában. Ezeken a fellépéseken le lehetett tesztelni a közönség reagálását az új szerzeményekre. Mivel sok zenész összejött ott, ez ösztönözte a versengést, hogy minél jobb számokat írjunk, játszunk. Ekkor formálódott meg a Jugoszláviában ismertté vált szarajevói popiskola, számos később sikeres együttes ott nőtt ki.

Csorba Zoltán:

Goran Bregovićot¹⁴ is ismerted?

Lengyel Gábor

Persze. Az összes szarajevói zenészt. Nagyon jó barátság volt, naponta együtt voltunk, naponta találkoztunk, együtt kávéztunk. A zenészek összejövő helyének a Parkušának becézett Park café számított, ott találkoztunk naponta, délben. Segítettünk egymást, ha valakinek valamire szüksége volt, hangszerre, felszerelésre. Nagy volt a barátság, soha semmi vita, veszekedés nem történt.

Sokat gyakoroltunk, naponta négy-öt óra hosszát. Amikor kiadtuk az első nagylemezt, koncertkörútra indultunk. Szerencsénk volt, hogy az Indeksí¹⁵ együttes

¹¹ Duško Trifunović (Bosanski Brod, 1933–Újvidék, 2006) szarajevói költő, író (négy regényt és húsz verseskötetet jelentetett meg) szívesen együttműködött a szarajevói pop-rock iskola alkotóival. Több mint kétszáz dalszöveget írt, többek között a Bijelo dugme, az Indeksí és a Teška industrija együttes, valamint ismert és ismeretlen előadók részére. A Szarajevói TV-ben ifjúsági és gyermekműsorokat szerkesztett és vezetett.

¹² Teška industrija ('Nehézipar') együttest Lengyel Gábor alapította 1974-ben Szarajevóban. Dallamos pop-rock zenét játszottak hard rockra jellemző alapra. Az 1975-ben megjelent *Ho-ruk* című album nagy sikert aratott, hasonlóan az ezt követő *Teška industrija* lemezhez. Lengyel bevonulása után az együttes tagjai még befejezték a készülő harmadik albumot, de elmaradt a várt siker. 1978-ban a vezető nélkül maradt zenekar felbomlott.

¹³ A hetvenezer négyzetméter területű szarajevói Skenderija Sportközpontot 1969. november 29-én adták át, itt rendezték az 1970-es férfi kosárlabda-világbajnokságot. Az 5615 embert befogadni képes teremben kosár-, és kézilabda-mérkőzéseken kívül kulturális rendezvényeket és koncerteket is tartanak. A sportközpont ma Mirza Delibasic (1954–2001), minden idők egyik legjobb bosnyák-jugoszláv kosárlabdázója nevét viseli.

¹⁴ Goran Bregović (Szarajevó, 1950) rockzenész, zeneszerző. Jugoszlávia legnagyobb sikerű együttesének, a szarajevói Bijelo dugme zenekarnak a vezetője, szólógitárosa volt. Az együttes 1974–1988 között kilenc albumot jelentetett meg. Aktív rockzenei pályafutása után Emir Kusturica rendező filmjeinek zeneszerzőjeként aratott sikereket.

előzenekaraként jugoszláv turnén vehettünk részt. Ezeken a koncerteken tíztizenkétezres közönség előtt játszottunk, Jugoszlávia különböző városaiban. Ekkor ismert meg bennünket a nagyközönség.

Csorba Zoltán:

Hogyan verbuváltad a zenekarod tagjait?

Lengyel Gábor:

Mivel az említett tévéműsorban dolgoztam, megismerhettem sok tehetséges zenészt. A gitárosra, Vedad Hadžiavdic¹⁶ egy ismeretlen együttesben figyeltem fel, odamentem hozzá, megkérdeztem akar-e játszani az én alakuló zenekaromba, ahol saját szerzeményeinket adjuk elő. Beleegyezett, és ő hozta a basszusgitárost.

Csorba Zoltán:

Az énekest, Sead Memić Vajtát,¹⁷ hogyan ismerted meg?

Lengyel Gábor:

Készítettem két demofelvételt, amit felajánlottam a zágrábi Jugoton hanglemezkiaadónak. A kiadó csütörtökönként rendezett meghallgatást, felutaztam Zágrábba, és elvittem a két felvételt. A számokat a Szarajevói Rádióban vettem fel egy fiatal énekessel, az együttes első énekésével, Fadil Toskićy-tal akinek vékonyabb, magas hangja volt. Meghallgatták a szerzeményeket, közölték, hogy jó, tetszik, de van egy gond: a zenekar neve Teška industrija ('Nehézipar'), ami eleve egy metálos hangzású elnevezés, az énekes hangszíne ehhez nem illik. Ha találsz egy öblös, karcos erőteljes hangú énekest, kiadjuk a lemezt! – közölték.

Képzeld el, milyen kellemetlen helyzetbe kerültem! A mai napig gyötör a lelkiismeret-furdalás. Utaztam vissza vonattal Szarajevóba, és gondolkodtam, hogy mondjam meg Fadilnak, akivel együtt alapítottuk a zenekart. De másrészt: egész életemben arra vágytam, hogy legyen saját együttesem, megjelenjen lemezem. És most ez karnyújtásnyira volt, az akadály az énekes. Fadil ott várt a pályaudvaron, és rögtön kérdezte: hogy sikerült, mit szóltak? Közöltem vele, hogy van egy jó és egy rossz hírem. Mondd a jót – türelmetlenkedett. Sikerült? Igen, válaszoltam. És mi a rossz hír? A továbbiakban nem te leszel az énekes! A Jugotonnak nem tetszett a hangszíned. Valaki mást kell találnom. Ez ötven éve történt, de a mai napig nem tudtam feldolgozni. De így döntöttem akkor.

Elkezdtem érdeklődni zenész körökben, és mondták, hogy Travnikban van egy olyan hangú énekes, amilyent én keresek, úgy hívják, hogy Sead Memić Vajta. Egy helyi együttesben énekelt, rekedtes a hangja, jó a megjelenése, markáns fickó. Felültem az autóbuszra, elutaztam Travnikra, megtaláltam és megkérdeztem, lenne-e kedve énekelni az én zenekaromban. Először ódzkodott, azt mondta, semmi kedve Szarajevóba költözni,

¹⁵ Az Indeksi egyik legismertebb és leghosszabb időn át fennálló exjugoszláv együttes 1962-ben alakult Szarajevóban, és tagcserekkal, stílusváltásokkal, kisebb-nagyobb szünetekkel, az együttes énekese, Davorin Popovic 2001-ben bekövetkezett haláláig létezett.

¹⁶ Vedad Hadžiavdic (Zenica, 1942) rockgitáros, a Teška industrija alapító tagja.

¹⁷ Sead Memić Vajta (Travnik, 1950) helyi együttesekben énekelt, majd elment Ausztriába vendégmunkásnak, egy öntödében dolgozott. Hazatérte után hippie ékszereket készített és árusított. A Teška industrija megszűnte után sikeres szólókarriert folytatott.

nincs hol laknia, pénze sincs. Mondtam neki, hogy nálam fogsz lakni, otthon van zongorám, azon gyakorlunk. Ha sikerül, akkor sikerül, ha nem, visszamész Travnikba. Sikerült.

Életem legszebb időszaka volt az a hét év, 1971-től 1978-ig, amikor Szarajevóban éltem. Ott kezdtem zenei pályafutásomat, nagyon megszerettem a várost, és a mai napig szeretem.

Csorba Zoltán:

Különböző nemzetiségű művészek között milyen volt az egymás közötti viszony?

Lengyel Gábor:

Abban az időben rendkívül sokszínű, változatos és gazdag volt, nemcsak a zenei élet, hanem minden alkotói terület, az irodalom, festészet, színház is... A művészek egymás között barátkoztak, nemzetiségtől, vallástól függetlenül.

Csorba Zoltán:

Téged mint vajdasági magyar gyereket elfogadtak?

Lengyel Gábor:

Tökéletesen.

Csorba Zoltán:

Ezeket a multietnikus baráti kapcsolatokat sikerült a háborúnak tönkre tenni?

Lengyel Gábor:

Senki sem akarta elhinni, hogy ott háború lesz. Én sem. Végül sikerült elhinteni a nemzeti gyűlöletet a muszlimok, szerbek és horvátok között. És egymásnak estek. Szörnyű időszakot élt át Szarajevó.

Csorba Zoltán:

A háború után jártál Szarajevóban?

Lengyel Gábor:

Igen. Sokat.

Csorba Zoltán:

Csillapodott a gyűlölet?

Lengyel Gábor:

Részben. Szarajevót ma többségében a muzulmánok lakják, érkeznek beruházások a muszlim országokból, Iránból, Szaúd-Arábiából és máshonnan. A régi városrészben a szerbek vannak többségben.

Csorba Zoltán:

A muszlimok, szerbek, horvátok közötti régi barátságok megszűntek?

Lengyel Gábor:

Nagyon sokan elmentek. Nekem vannak egyaránt mind a három nemzethez tartozó barátaim, muszlim, szerb, horvát egyaránt, akikkel ápolom a kapcsolatokat a mai napig. Megváltoztak a körülmények is. Akkoriban gyakran együtt iszogattunk, mostanában sok helyen nem is tartanak a vallás miatt alkoholos italt. Dzsámik közelében még véletlenül sem.

Csorba Zoltán:

Sokan úgy tartják, hogy a zeneszerzői pályafutásod legnagyobb sikere a *Bila si mi u svemu naj, naj naj* ('Mindenben te voltál nekem a leg, leg, leg') című szerzemény. Ezt a szerzeményt az Indeksi együttes adta elő, nem a te zenekarod.

Lengyel Gábor:

Minden zeneszerzőnek az az álma, hogy megírjon egy igazán sikeres szerzeményt. Ami akár halhatatlanná teszi a zeneszerzőt. Ez a szám nagyon bevált, ez a mai napig igaz. 1975-ben írtam.

Csorba Zoltán:

Eleve az ismertebb Indeksi zenakarnak szántad?

Lengyel Gábor:

Nem. Azokban az években az Opatija fesztivál számított a válogatónak az Eurovíziós Dalfesztiválra. A fesztivál győztesét nevezte be a Jugoszláv RTV. A szerzeményt 1975-ben azzal a céllal írtam meg Duško Trifunović szövegére, hogy felajánlom Kemal Monteno¹⁸ ismert szarajevói énekes-zeneszerzőnek. Már amikor írtam a számot, Kemal előadását hallottam magamban. Felkerestem, és közöltem vele, hogy írtam egy szerzeményt a részére, az Eurovíziós válogatásra. Ekkor közölte, hogy ő már a saját szerzeményével benevezett. Kértem, legalább hallgassa meg. Meghallgatta. Rögtön mondta, hogy nagyon jó szerzemény, és ő javasolta, hogy ajánljam fel az Indeksi együttesnek. Mondtam, az jó lenne, de a zenekar énekese és a gitáros, a formáció vezetője éppen katonai szolgálatukat töltik. Nem baj, ki fogják engedni a fesztiválra – mondta Kemal. Elutaztam Nisbe, a kaszárnnyába, felkerestem őket, felajánlottam a dalt. Megtetszett nekik, visszamentem Szarajevóba, hangszereltem, a fesztivál kezdetére letöltötték a szolgálati időt, és Abbáziában előadták.

Csorba Zoltán:

A dal mégsem jutott ki az Eurovízió fesztiválra.

Lengyel Gábor:

Sajnos nem. A helyszínen az volt az általános vélemény, hogy két szerzemény az esélyes a győzelemre: Kornelije Kovač *Jedna žena* ('Egy asszony') című száma és az én enyém. Bevallom, én meg voltam győződve, hogy mi nyerünk.

¹⁸ Kemal Monteno (Szarajevó, 1948–2015) lírai hangvételű énekes, szövegíró zeneszerző. Dalaiban sikerrel ötvözte a bosnyák népzeneét az olasz canzonéval.

Csorba Zoltán:

Végül ki nyert?

Lengyel Gábor:

Egy teljesen ismeretlen szlovén együttes, a Pepel in kri.¹⁹ Többen is odajöttek hozzám, és közölték: mindenki tudja, hogy a te számod jobb, de a politika döntött. Szlovén előadó még sohasem képviselte Jugoszláviát a nemzetközi dalfesztiválon, és a „kulcs szerint” döntött a zsűri: menjenek a szlovének az idén. A szerzeményem a fesztivál után a legismertebb számmá vált.

Csorba Zoltán:

Hogy folytatódott a pályafutásod?

Lengyel Gábor:

1977 őszén megszakadt, mert be kellett vonulnom a kötelező katonai szolgálatra. Egy év múlva, amikor leszereltem, az együttesem már nem létezett. Még a katonaságban kerestek meg Újvidékről, felajánlották a zenei produceri állást az Újvidéki Rádiónál. Írták, hogy nagyon számítanak rám, befutott zeneszerző vagyok, dolgozhatnék magyar és szerb produkciókon is egyaránt. Ugyanakkor a zágrábi Jugoton lemezkiadó is felajánlott produceri állást. Mellesleg az akkori feleségem Zágrábban élt, volt lakás, minden, csak oda kellett volna költöznöm. Végül mégis Újvidéket választottam, mert közelebb van Szabadkához, vajdasági vagyok. Lakást is ígértek, meg bejelentett munkaviszonyt.

Csorba Zoltán:

Minden jól alakult Újvidéken?

Lengyel Gábor:

Nem. Elkezdtem dolgozni a rádiónál, de nem munkaviszonyban. Az akkori feleségem terhes volt, lakást nem kaptam, és kirúgtak a rádióból.

Csorba Zoltán:

Milyen indokkal?

Lengyel Gábor:

Mert sokat dolgoztam. Lefoglaltam a kapacitásokat, és emiatt mások, a többi producer nem tudott dolgozni. Tényleg sokat dolgoztam, mert jártam a Vajdaságot, kerestem városokban, falvakban fiatal zenekarokat, behívtam őket a stúdióba felvételezni. Mivel nem voltam munkaviszonyban – csak hitegettek, hogy majd, majd – tiszteletdíjasan produkcióként fizettek, nekem úgy érte meg, ha sokat dolgozom.

Csorba Zoltán:

Visszamentél Szarajevóba?

¹⁹ A Pepel in kri ('Hamu és vér') több szlovén együttes tagjaiból 1974-ben alapított énekesegyüttes. Az 1975. március 22-én Stockholmban megtartott Eurovíziós Dalfesztiválon, kudarcnak számító, 12. helyezést értek el a *Dan ljubezni* ('A szerelem napja') című dalukkal.

Lengyel Gábor:

Nem, de ismét Duško Trifunović segített Szarajevóból. Neki elmondtam, milyen áldatlan helyzetbe kerültem, se munkahelyem, sem lakásom, a feleségem megszült, albréletben tengődünk, pénzünk nincs. Ekkor neki eszébe jutott, hogy költőbarátja Pero Zubac²⁰ az Újvidéki TV gyermekműsorának a főszerkesztője, és beprotezsált. Elmentem az állásinterjúra, felvettek zenei szerkesztőnek. A *Vasárnap délután* című szórakoztató műsorban dolgoztam.

Az Újvidéki TV-ben ismertem meg Vicsek Károly²¹ filmrendezőt. Ő hallott rólam, felajánlotta, hogy a tévés munka mellett készítek zenét a dokumentumfilmjeihez. Később én írtam meg neki az 1982-ben a pulai fesztiválon díjnyertes *Naplemente* című játékfilmjéhez is a zenét. De a dokumentumfilmekkel kezdtük.

Egy nap felkeresett Vicsek egy forgatókönyvvel, Gobby Fehér Gyula²² vajdasági író, drámaíró *A zöld hajú lány* című művét adta át, mondta, hogy olvassam el, és javasolta, hogy ebből a Szabadkai Népszínházban a magyar társulattal készüljön egy musical. Elolvastam a forgatókönyvet, és mondtam Karcsinak: miért musical? Készítsünk egy rockoperát! Akkor még nem vittek színre magyar nyelven rockoperát, Magyarországon sem. Az *István, a király* című első rockoperát két évvel később, 1983-ban mutatták be.²³ Rögtön felmerült az akadály, hogy előadásonként majd negyven embert, teljes zenekart kell felszereléssel utaztatni. Mondtam, hogy én felveszem a teljes zenei alapot, amire majd élőben énekelnek az énekesek. Elmentem Németországba, és vásároltam stúdiófelszerelést.

Csorba Zoltán:

A rockopera miatt hoztad létre a zenei stúdiódat?

Lengyel Gábor:

Igen. Egy négysávos magnón vettük fel a teljes anyagot.

Csorba Zoltán:

Hány szerzeményt?

²⁰ Pero Zubac 1945-ben született a hercegovinai Nevesinjeben, még gyermekkorában szülei Vajdaságba költöztek, Zrenjaninban (Nagybecskerekben), majd Újvidéken élt. Költő, író, esszéista. Több mint ötven verseskötete jelent meg, ebből húsz gyermekversekkel.

²¹ Vicsek Károly (Újvidék, 1941) film- és színházi rendező, a belgrádi Bölcsészettudományi Karon etika-esztétika szakon folytatott tanulmányokat, először újságíróként került a filmmel kapcsolatba, az újvidéki *Új Symposion* és *Híd* folyóiratoknak írt filmkritikákat. 1968 és 1999 az Újvidéki Televízió rendezője, 1998 és 2002 között az Újvidéki Színház igazgatója volt. 1968 óta rendez, az első, 1971-ben készült *Kereszt és csillag* című dokumentumfilmjét betiltották, csak harminc év múlva láthatta a közönség. Pályafutása során hat játékfilmet rendezett, ezek közül a *Parlag* című filmje 1974-ben a legrangosabb jugoszláv fesztiválon, a pulai fesztiválon rendezésért Bronz Aréna díjat érdemelt ki, majd 1979-ben a *Trófea* című filmjét ugyanezen a fesztiválon Arany Aréna díjjal jutalmazták. Nagyszámú dokumentum- és portréfilmet készített, valamint színházi előadásokat rendezett. 2022-ben a Magyar Művészeti Akadémia Életút-díjjal jutalmazta munkásságát.

²² Gobby Fehér Gyula (Bácsfeketehegy, 1943) próza-, és drámaíró, publicista, újságíró szerkesztő. A legtermékenyebb vajdasági drámaírónak számít, kilenc drámai műfajba tartozó művet alkotott, amelyeket a vajdasági színházak mutattak be. 1974 és 1983 között az Újvidéki Televízió főszerkesztő-helyettese, 1983 és 1986 között pedig műsorigazgatója volt.

²³ Pontosság: az első magyar nyelvű rockopera a *Sztárcsinálók* volt (Várkonyi Mátyás–Miklós Tibor), amit néhány hónappal *A zöld hajú lány* előtt mutattak be.

Lengyel Gábor:

Tizennégyet. De voltak instrumentális szerzemények is, mert az előadás egész ideje alatt szólt zene.

Csorba Zoltán:

A zöld hajú lányt 1981. november 2-án mutatták be a Szabadkai Színházban. Hogy sikerült?

Lengyel Gábor:

Ez egy rendhagyó előadás volt. Már a hírverése is. A premier napján, Szabadka utcáin „szendvicsemberek” hirdették az előadást, a főszereplő, Földi Laci²⁴ pedig lóháton jelent meg.

Csorba Zoltán:

Az előadásban a színpadra is lóháton érkezett meg a főszereplő, és úgy énekelt, a másik hatáselemnek az számított, hogy egy lány meztelenre vetkőzött.

Lengyel Gábor:

Voltak, akik a vetkőzés miatt nézték meg többször az előadást.

Csorba Zoltán:

Akkoriban Jugoszláviában ez volt az első eset, hogy színházban meztelenül jelent meg egy színésznő a színpadon?

Lengyel Gábor:

Nem. Az Újvidéki Színházban Ladik Katalin²⁵ költő, színésznő egy előadáson már korábban meztelenre vetkőzött.

Csorba Zoltán:

Nehéz volt a rendezőnek rávennie a színésznőt a vetkőzésre?

Lengyel Gábor:

Audíciót hirdettek. A főszereplőnő, Jónás Gabriella²⁶ ugyanis nem vállalta a vetköző jelenetet. Módosítottak a szövegkönyvön, és egy statisztá vetkőzött le. Több mint

²⁴ Földi László (Csantavér, 1956) színész. A Színház- és Filmművészeti Egyetemen szerzett diplomát majd a következő társulatok tagja volt: Szabadkai Népszínház (1979–1981), Újvidéki Színház (1981–1985), Nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház (1985–1994), Szolnoki Szigligeti Színház (1994–1996), Miskolci Nemzeti Színház (1996–2004). A színházi szerepek mellett hét játékfilmben szerepelt. Az utóbbi években irodalmi munkássággal foglalkozik.

²⁵ Ladik Katalin (Újvidék, 1942) költő, performer, színésznő. Hangköltemények, vizuális versek, kísérleti színdarabok szerzője. 1962-től szürrealista és erotikus verseivel vált ismertté, költeményei a világ különböző folyóirataiban tizenhárom nyelven jelentek meg. 1963 és 1977 között az Újvidéki Rádióban dolgozott, 1974 és 1992 között az Újvidéki Színház társulatának állandó tagja volt.

²⁶ Jónás Gabriella (Budapest, 1952) színésznő 1974 és 1993 között a szabadkai Népszínház állandó tagja. 1993-tól az Újvidéki Művészeti Akadémia tanára. Igazgatója volt a szabadkai Kosztolányi Dezső színháznak és a szabadkai Népszínház magyar társulatának.

tízen jelentkeztek. A rendező elmondta, hogy mi a szerep, nem kell énekelni, szövege sincs, csak levetkőzni. Végül egy Terék Júlia nevű statisztára esett a választás. Csinos volt, mosolygós.

Csorba Zoltán:

Szabadkán hányszor mutatták be az előadást?

Lengyel Gábor:

Sokszor. Hetente egyszer biztosan.

Csorba Zoltán:

Mennyi ideig futott a darab?

Lengyel Gábor:

Egy évig.

Csorba Zoltán:

A rockoperával vendégszerepeltetek Jugoszlávia-szerte?

Lengyel Gábor:

Igen, Újvidéken, Belgrádban, Zágrábban, Podgoricán, Magyarországon Szegeden. Budapesten sajnos nem. Szarajevóban a Szarajevói Színházi Fesztiválon. Óriási volt az érdeklődés, a közönség a padlón is ült. Az előadás után a szervező megkérdezte, előadnánk-e még egyszer.

Csorba Zoltán:

Rögtön?

Lengyel Gábor:

Igen, mert, sokan nem jutottak be a terembe és részükre megismételtük az előadást.

Csorba Zoltán:

Magyarul játszottatok mindenütt?

Lengyel Gábor:

Igen. Egy szót nem értettek.

Csorba Zoltán:

Nem feliratozták a szöveget?

Lengyel Gábor:

Akkor még ezt nem alkalmazták. De nem a szöveg volt lényeges, hanem a zene, a koreográfia, a látvány mesélte a történetet.

Csorba Zoltán:

A negyventagú társulat, zene, díszlet, látványelemek nem kevés pénzbe kerülhettek. Ki fedezte a költségeket?

Lengyel Gábor:

Szabadka város. Köszönhetően a város akkori vezetőségének, felkarolták a produkiót, és biztosítottak szponzorokat.

Csorba Zoltán:

Ekkora társulat esetében nem volt egyszerű a vendégszereplés sem.

Lengyel Gábor:

Még a lovat is vittük, hiszen a darabban fontos szerepet kapott.

Csorba Zoltán:

Milyen hosszú volt az előadás?

Lengyel Gábor:

Egy óra tizenöt perc, és állandóan szólt a zene. A rockopera negyvenéves évfordulóján, 2021-ben az Újvidéki Színház fiatal színészei, a női főszereplő, Jónás Gabriella növendékei, előadtak néhány részletet a darabból, de nem az egész rockoperát. Amikor negyvenéves volt a rockopera, Vicsek Károly rendezővel felkerestük a Szabadkai Népszínház magyar társulatának akkori igazgatóját, felajánlottuk, hogy fel lehetne újítani a darabot. De nem érdekelte az ötlet. *A zöld hajú lány* története egyébként ma is aktuális: egy kábítószer-élvező gazdag lány megismer egy munkás fiatalembert, és a fiatalembert is a narkósok közé kerül. Ez az alaptörténet.

Csorba Zoltán:

Volt-e a rockoperának magyarországi visszhangja?

Lengyel Gábor:

Nemigen. Amikor kitört a háború Jugoszláviában, és Magyarországon éltem, körüljártam néhány színházat, megmutattam a magammal hozott felvételt...

Csorba Zoltán:

Hangszalagot vagy videófelvételt?

Lengyel Gábor:

Videófelvételt. Otthagytam a színházakban a kazettákat, de egy helyről sem kaptam választ. Úgy éreztem, hogy Magyarországon zárt körök léteznek, és kívülről nem lehet oda bejutni.

Csorba Zoltán:

Kísérted a magyarországi rockzenét?

Lengyel Gábor:

Igen. Jártam koncertekre, amikor itt jártak, voltam Omegán, Illés-koncerten, LGT-n. Presser Gábornak²⁷ a zsinagógában megtartott hangversenyén. Az 1960-70-es években mindent kísértünk, jugoszláv, magyar, világprodukciót egyaránt.

Csorba Zoltán:

Említetted a háborút.

Lengyel Gábor:

Elszöktem a Dél-afrikai Köztársaságba. Nem akartam Vukovarba menni, harcolni. Egy nagyon jó barátom szólt, hogy hamarosan kézbesítik a katonai behívót részemre, találj ki valamit, mert a határon a katonaköteleseket nem engedik ki az országból. Csak külföldi vízum alapján lehetett kérelmezni, hogy a katonai hatóság kiengedjen. Volt egy ismerősöm, aki Dél-Afrikában élt, felhívtam és megkértem, hogy küldjön meghívólevelet, el kell mennem, minél messzebbre.

Csorba Zoltán:

A Dél-afrikai Köztársaságban foglalkoztál zenével?

Lengyel Gábor:

Próbáltam, de nem sikerült.

Csorba Zoltán:

Mennyi ideig voltál ott?

Lengyel Gábor:

Három hónapot. Ameddig a vízum szólt. Természetesen nem jöttem haza, úgy döntöttem, hogy Budapesten maradok, amíg el nem múlnak ezek a háborús cselekmények. De nagyon elhúzódtak. Amikor átjöttem, felkerestem Presser Gábort a Vígszínházban, elmondtam neki, hogy zeneszerző vagyok, színházban is dolgoztam. Közölte, hogy ő nem tud segíteni.

Csorba Zoltán:

Tudott rólad? Hallott *A zöld hajú lány* rockoperáról?

Lengyel Gábor:

Nem. Majd húsz évet maradtam Budapesten. Életem legnehezebb időszakai voltak a háborús évek, amikor nem tudtam zenével foglalkozni, amikor Budapestre menekültem. Két évig feketén éltem Magyarországon, az elejében egy téglagyárban dolgoztam. A nyolcadik kerületben.

Csorba Zoltán:

Hogy kerültél a téglagyárba?

²⁷ Presser Gábor (1948) Kossuth- és Erkel Ferenc-díjas zeneszerző, zongorista, énekes, dalszerző. Az Omega és az LGT egykori tagja.

Lengyel Gábor:

Egy montenegrói személyen keresztül, aki szintén a háború elől menekült ide, nem tudta a nyelvet, segítettem neki. Zastava autóval érkezett, de tőkével, vállalkozott, tekintettel arra, hogy sok az építkezés, téglagyárba fektetett. Később már Audit vásárolt, mert beindult neki az üzlet.

Ezután egy szarajevói ismerőssémmel futottam össze, aki az AMC edényeket készítő gyárnak volt az igazgatója. Ő felajánlotta, hogy dolgozzak neki. Marketinges beosztásban. Ebbe belebolondultam. Minden hétvégén bemutatókat kellett tartani egész Magyarországon, rábeszélni az embereket, hogy vegyenek edényeket, és szervezni az üzletet multi-level alapon. Tizenkét hónapon keresztül végeztem a munkát, és akkor figyeltem fel egy pályázatra: a budapesti szerb iskola szerbül és magyarul beszélő tanárokat keres. Jugoszlávia szétesésével itt is különváltak a szerbek és a horvátok, megszűnt a korábbi közös szerbhórvát gimnázium. A szerbek és a horvátok is külön kerestek tanerőt. Pályáztam, és felvettek zenetanárnak. Hiszen zeneakadémiát végeztem, anyanyelvi szinten beszélek magyarul és szerbül is.

Budapesten megismertem Ruzs Milánt,²⁸ amikor megtudta, hogy zeneszerző vagyok, ajánlotta, hogy vigyünk színre zenés darabot. Erre javasoltam, hogy készítsünk egy rockoperát. Írtam egy rockoperát szerbül, *Pastir vukova* ('Farkasok pásztora') címmel, amit a budapesti szerb amatőr társulat adott elő.

Csorba Zoltán:

Mikor mutatták be?

Lengyel Gábor:

A lányom nyolcadikos, a fiam hatodikos volt, amikor átjöttek. Ezek szerint 1994-ben. Az én javaslatomra alapított a szerb kisebbség színházat, négy és fél éven át én voltam az igazgatója.

Csorba Zoltán:

Magyarországi zenészekkel nem voltál kapcsolatban?

Lengyel Gábor:

Megismertem az Edda zenekar²⁹ tagjait.

Csorba Zoltán:

Pataky Attilát?³⁰

²⁸ Ruzs Milán (Szeged, 1963) Jászai Mari-díjas színész, rendező. 1999 és 2002 között, majd 2007-től a Magyarországi Szerb Színház Kht. igazgatója.

²⁹ Az Edda Művek 1974-ben, Miskolcon alakult, Fonogram-életműdíjas zenekar. Magyarország egyik legsikeresebb rockegyüttesének számít.

³⁰ Pataky Attila (1951) az Edda Művek énekese.

Lengyel Gábor:

Őt nem annyira. Istvánnal,³¹ a szólógitárossal voltam kapcsolatban. Dolgoztam stúdióban egy Black Rider nevű együttesel, és Vincze Lillának írtam három-négy számot.

Csorba Zoltán:

Pályafutásod alatt hány szerzeményt írtál?

Lengyel Gábor:

Több mint 360 szerzeményem nyilvántartott, ezenkívül több mint száz színházi előadáshoz írtam zenét. Beleszerettem a színházba, jó rendezőkkel dolgoztam, és az 1980-as években számos előadáshoz írtam zenét.

Csorba Zoltán:

Filmzenét?

Lengyel Gábor:

Két játékfilmhez írtam. Vicsek Károly *Naplemente* című filmjéhez, és még korábban, amikor Szarajevóban éltem, akkor egy ott forgatott, *Pjegava djevojka* (Szeplős lány)³² című filmnek a zenéjét szereztem.

Csorba Zoltán:

Szabadkai születésű három kiemelkedő jelentőségű zeneszerző, zenész: Lévay Szilveszter,³³ Kornelije Kovač és te. Lévayt ismered?

Lengyel Gábor:

Igen. Személyesen. Csalódást okozott nekem. Ő egyébként Németországban és Amerikában él. Házai vannak, kastélyai. Elmondom miért csalódtam Szilveszterben: 2001-ben megkerestek Szabadkáról, hogy a nagymúltú Omladina ifjúsági fesztivált fel kellene újítani, és megalakulásának ötvenedik évfordulójára szervezzünk meg egy visszatekintő rendezvényt, ahol fellépnének mindazok, akik első sikereiket Jugoszláviában ezen a fesztiválon érték el. Mondtam nekik, hogy én most Budapesten élek, nem tudom vállalni. Azt mondták, gyere haza, mindent megkapsz, csak szervezd meg.

Csorba Zoltán:

És visszatértél Szabadkára?

³¹ Alapi István (1962) Artisjus és Fonogram díjas előadóművész, zeneszerző, az Edda Művek gitárosa

³² *Pjegava djevojka* ('Szeplős lány') 1973-ban készült filmvígjáték, Mirza Idrizovic rendezésében és Milena Dravictyal a főszerepben. A film egyik forgatókönyvírója Dusko Trifunovic.

³³ Lévay Szilveszter (1945) zenész, zeneszerző, producer szülővárosában kezdett el a zenével foglalkozni, de aránylag hamar, 1972-ben Münchenbe távozott. A *Fly, Robin, Fly* című szerzeménye 1975-ben világsikert aratott, ekkor kapta a Grammy-díjat. Az általa alapított Silver Convention nevű együttes 1977-ben a Német Szövetségi Köztársaságot képviselte az Eurovíziós Dalfesztiválon. 1980 és 2000 között Hollywoodban élt, ahol számos, sikeres filmnek szerezte a zenéjét. Elismert musicalszerző, többek között az Erzsébet királynéről szóló *Elisabeth* című musical zeneszerzője, amit 1992-ben mutattak be Bécsben, majd 1996-ban a Szegedi Szabadtéri Játékokon. Szabadka tiszteletbeli polgára.

Lengyel Gábor:

Sokat gondolkodtam. Édesanyám már betegeskedett, elváltam a feleségemtől, a gyerekek felnőttek, megtalálták a maguk útját, nekem Budapesten igazából nem volt munkám. Beszéltem Kornelijével, hogy közösen megszervezzük a fesztivált. Sikerült is. A volt Jugoszlávia huszonnyolc ismert énekese, előadója elvállalta a fellépést. Méghozzá ingyen, honorárium nélkül! Nagy sikere volt a koncertnek, a közönség sorai között sokan meg is könnyeztek!

Csorba Zoltán:

Mindenki elfogadta a meghívást?

Lengyel Gábor:

Hárman nem. Josipa Lisac³⁴ családjában haláleset történt és ezért nem lépett fel, de videón üdvözölte a fesztivál közönségét. Jadranka Stojaković³⁵ ekkor már nagyon súlyos egészségi állapotban volt, tolókosiban, de ő is videón bejelentkezett. És Đorđe Balašević³⁶ nem jött el. Akivel egyébként nagyon jóban voltam, de tudom miért nem jött el. Nem akarta elénekelni a *Računajte na nas*³⁷ című szerzeményét.

Csorba Zoltán:

Azt kellett volna énekelnie?

Lengyel Gábor:

Igen. Mindenkinek azt a számot, amivel a szabadkai fesztiválon anno sikert ért el. Nagyon megható volt például, hogy Ibrica Jusić³⁸ betette az autójába a macskáját, kutyáját, és Dubrovnikból felautózott Szabadkára.

Csorba Zoltán:

Ezekután maradtál Szabadkán?

Lengyel Gábor:

Igen, kaptam egy irodát, szerveztem a következő fesztivált. Még a következő két évben megrendezésre került, de akkor megváltozott a politika, megszüntették az irodámat is, közölték, hogy majd a fesztivál szervezését átveszik a fiatalok, de nem lett belőle semmi. Ismét munka nélkül maradtam. Gondolkodtam, mit tegyek. Abban az évben emlékeztek meg a Beatles megjelenésének 50. évfordulójáról. Úgy döntöttem, hogy

³⁴ Josipa Lisac (Zágráb, 1950) pop-, rock-, funk- és dzsesszénekesnő. Tizenhét éves korában kezdett el énekelni a zágrábi Zlatni akordi beategyütessel, 1968-ban megjelent az első kislemezük. Első szólóalbumát 1973-ban készítette el, majd pályafutása során még huszonnégy albumot jelentetett meg. Az 1975-ben bemutatott *Gubec-Beg*, az első horvát rockopera egyik főszereplője volt.

³⁵ Jadranka Stojaković (Szarajevó, 1950–Banja Luka, 2016.) boszniai szerb énekesnő.

³⁶ Đorđe Balašević (Újvidék, 1953–2021) dalköltő, zeneszerző, író Jugoszlávia, majd az volt-jugoszláv térség egyik legnépszerűbb előadója volt. Pályafutása során tizenöt zenei albumot és öt könyvet jelentetett meg.

³⁷ *Računajte na nas* ('Számítsatok ránk') jugoszláv-hazafias, Titót dicsőítő szerzeményét 1978-ban adta elő, majd később, a háború és Jugoszlávia szétesése után kiiktatta a műsorából.

³⁸ Ibrica Jusić (Dubrovnik, 1944) horvát dalköltő, zeneszerző, sanzonszerű dalokat írt és adott elő, többnyire egy szál gitár kíséretében.

szervezek egy olyan rendezvényt, ahol gyerekek adják elő a liverpooli zenekar sikerszámain. Ennek híre ment, és Szabó Robi, aki a fogyatékossgal élő gyerekek iskolájában dolgozott, megkérdezte, felléphetnének-e ők is. Miért ne, válaszoltam. Kiválasztottunk egy aránylag könnyű szerzeményt, a *Sárga tengeralattjárót*, begyakoroltuk és előadtuk. Nagy sikere volt a rendezvénynek. Az előadás után odajött hozzám egy anyuka, sírt és mondta: Lengyel úr, nagyon köszönöm a gyerekek nevében! Ilyeneket kellene még szervezni, foglalkozni ezekkel a gyerekekkel. Ezen elgondolkodtam, és megszületett az ötlet: zenés nyári tábor fogyatékkal élő gyerekeknek. Készítettem egy tervet, amit benyújtottam egy pályázaton, kaptam támogatást, és megszerveztem. Érkeztek nemcsak Vajdaságból, hanem egész Szerbiából is. Végül nemcsak zenével foglalkoztak, rajzoltak, festettek, agyagot gyúrtak, elvittük őket kirándulásokra, tanyára, állatkertbe. Két évben szerveztük ezt a tábort, a harmadik évben már mások is pályáztak hasonló tartalmú, de vonzóbban megfogalmazott projekttel, és más kapta meg a támogatást.

Csorba Zoltán:

Az imént említetted, hogy csalódtál Lévay Szilveszterben. Miért?

Lengyel Gábor:

Az ötvenéves emlékfesztiválra külön meghívtuk Lévay Szilvesztert, hiszen a fesztivál első éveiben szerzeményei díjazottak voltak. Mint kiemelkedő alkotónak a fesztivál szervezői egy bronzból készült kis szobrot kívántunk átadni részére. Sajnos nem tett eleget a meghívásnak, nem jött el. Elküldte az unokaöccsét, hogy vegye át a szobrot, de nehezményezem, hogy ő meg sem köszönte. Akár egy levélben, üzenetben.

Csorba Zoltán:

Mostanában mivel foglalkozol?

Lengyel Gábor:

Van egy kis stúdióm, ott dolgozom, ott készítettem korábban a színházaknak írt szerzeményeimet. Két éve, ötvenéves munkásságom után Zágrábban kaptam egy diplomát, és felajánlották, hogy közölnek dupla albumot a sikerszámaimból. Azért örültem ennek a lehetőségnek, mert végre lemezre került egy válogatás a színházi zenémből is. A kiadóház vezetője ekkor felajánlotta, hogy adjuk ki újból a Teška industrija első, *Ho-ruk* című albumát. Londonban vettük fel újra a zenei anyagot, új hangszerelésben, de nemcsak az első lemez szerzeményeit, hanem egy új dalokat tartalmazó anyagot is. Úgy döntöttem, hogy a felvételeken nem használunk sem szintetizátort, sem számítógépes eszközöket, csak élő hangszereket, letisztultan: gitár, basszusgitár, Hammond orgona, dobok. Úgy érzem, jól sikerült. A kiadónak ekkor felajánlottam, hogy készítünk egy magyar nyelvű lemezt, a magyarkanizsai Szabó Róbert előadásában.

Csorba Zoltán:

A te számaidat énekli?

Lengyel Gábor:

Nem, többnyire a saját szerzeményeit. Nagyon jó dalok, kitűnő szöveggel, ő gitározik, furulyázik, bendzsón, citerán is játszik. A hangszerelést én készítem, és a lemezen lesz tőlem is egy-két dal.

Csorba Zoltán:

Mikor készül el a lemez?

Lengyel Gábor:

Várhatóan a jövő év elején. És szeretnék egy gyermekdalokat tartalmazó lemezt is elkészíteni.

Csorba Zoltán:

Teljes aktivitás!

Lengyel Gábor:

Orvosok, ügyvédek, zenészek sohasem vonulnak véglegesen vissza!